

नः२० । पूर्णाङ्गत्वां ऋद्धो२१ नाम शान्तिके वरदः२२ सदा । पौष्टिके वलद२३ चैव क्रोधो२४ अग्निशामिका-
रके । कोष्ठे तु जठरो२५ नाम क्रव्यादो२६ मृतभक्ष-
णे । आहूय चैव होतव्यो यत्न यो विहितोऽनलः” ।

पावकात्मज पु० इत० । १कार्तिकेये पावकसुतादयोऽप्यत्र
इच्छाकुम्भशत्रुद्वयोर्धनकन्यवोटारि सुदर्शनाख्ये २सुनिभेदे च
पावकारणि पुंस्त्री० इत० । अग्निमन्त्रनकाष्ठे शब्दमाला ।
अरणिशब्दे दृश्यम् ।

पावकि पु० पावकस्यापत्यम् इज् । १कार्तिकेये सुदर्शनाख्ये
सुनिभेदे च भा० आनु० २ख० तत्पथा दृश्यम् ।

पावकेश्वर पु० १तीर्थभेदे शिवपु० । काशीस्य पावकस्यापि
२शिवलिङ्गभेदे न० ।

पावन लि० पावयति पू-णिच्-ल्यु । १पवित्रीकारके २पाय-
सित्ते ३जले च न० मेदि० । ४गोमये न० शब्दच० ।
५रुद्राणो ह्युगौषधे न० राजनि० । ७चित्तकटके दक्ष-
ध्यासे न० विश्वः । पावके दवज्जो हवेदव्यासे पु० मेदि० ।
१०विष्णुके विश्वः । ११पीतम्बरराजे पु० राजनि० । १२सिद्धे
१३पावयितरि लि० हेमच० । १४विष्णौ पु० विष्णुसं० पव-
नशब्दे दृश्यम् तस्य स्मृतिभाष्येण पवित्रताकरणात्
तथात्वम् - “पवनः पावनोऽनलः” इति द्विधापाठस्तु
पावयतीति “भीमास्माद्वातः पवते” इति श्रुतेः पवनव्या-
पारनियोजकत्वात् पावनत्वम् इति अर्थभेदाच्चापह्नयम् ।
करणे ल्युट् ङीप् । १५हरीतक्यां १६स्त्रीगव्यां
१७तल्ल्यां च स्त्री राजनि० । १८गङ्गायां च स्त्री ।

पावनध्वनि पु० पावनो ध्वनिरस्य । १शब्दे राजनि० २पा-
वनशब्दयुक्ते लि० ।

पावमान लि० पवमानमधिकृत्य प्रवृत्तम् अण् । १पवमानव-
क्त्राद्यधिकारेण प्रवृत्ते सृक्ते २वर्षे च स्त्री ङीप् ।

पावित्रायण पुंस्त्री पवित्रार्थे गौत्रापत्यम् अथा० फञ् ।
पवित्रार्थे गौत्रापत्ये ।

पावीरवी स्त्री १गोधयित्रां स्त्रियां ऋ० ह्र० १८६।७भा० “आ-
युधवान् पवीरवान् इन्द्रो देवताऽस्य अण् ङीप् । २दि-
व्यायां ३वाचि निरु० १२।१० “इन्द्रः पावीरवान् तद्देवता
का पावीरवी पावीरवी च दिव्या वाक्” इत्युक्तम् ।

पाश पु० पशुने बध्यतेऽनेन पशु-करणे घञ् । १शृगवि-
हगादिबन्धने रज्जुभेदे (फाट) २रज्ज्वमाले च ।
केशादुत्तरं पाशशब्दः संचार्थः । यथा केशपाशः । कर्णात्
परः शोभायः यथा कर्णपाशः शोभनकर्ण इत्यर्थः ।

कात्वादिभ्यः पाशप् । कात्वापाश कपलण्कात् इत्याद्यर्थे
शशस्त्रभेदे शब्दरत्ना० । तल्लक्षणं हेमा० परि० । अथैनसशा-
स्त्रोक्तं यथा “पाशं क्षीमं कार्पासं सूत्रं तथा रो-
माणि चर्म च सर्वकालिकस्य पाशस्य द्रव्याणि भवन्ति
तानि द्रव्याणि स्नायुमिन्द्राणि यैश्च पाशस्य योग्यानि
स्युः । नाभिकैलवलक्कलादिबन्धनादि प्रादुर्गटस्य नारि-
कैचास्त्रान्तक तावद्वलवलक्कलानि हैमनस्य पाशस्य भवन्ति ।
लिटतादृढवृत्तगुणसंयुक्तः पाशः प्रयोगिकः । पाशो भवे-
दासूलात् सङ्गपाशः पङ्कजुलः स्याद्रक्षासुप्रमाणः सुखा-
वहः सुखस्पर्शश्च पाशस्थाने सुसुटोऽनुपूर्वबलान्वितो
भवति । रज्ज्वुपाशस्तु नवकातुवर्तितः स्यात् ।
एकहस्तस्त्रिहस्तः पादहीनः सह कर्णाभ्यां च पाशो
दशपलिकः पादान्ते पञ्चकार्तिकः ऋष्टो भवति पञ्चद-
शपलो वा तथा रथाश्वयोरपि विज्ञेयो । विंशतिपलिकः
कर्त्तव्यः प्रमाणे सप्तकार्तिकस्त्रिंशत्पलिको वा सृन्दिनां
मतङ्गजस्य नवपलको हस्तिनि श्ले च पाशो भवति
भावावकते नागारत्निगुणः पाशः” इति ।

पाशक पु० पश-ण्वल् । द्यूतक्रीडासाधने सुडिकादौ (पाशा)
अमरः । [दृश्यम् ।

पाशद्युम्न पु० वयतः पुत्रे एतन्नामके नृपे ऋ० ७३३भा०
पाशधर पु० पाशं धारयति धारि-अच् ह्रस्वः । १वरुणे ह-
रिव० ४८०अ० तद्देवताके २शततारके ३पाशधारिमाले लि०
पाशन न० पाशि-भावे ल्युट् । बन्धने भा० द्रौ० ५८अ० ।
पाशपाणि पु० पाशः पाणौ यस्य । १वरुणे हला० २शतमे च
पाशहस्तादयोऽप्यत्र पाश+अस्त्रार्थे इति । पाशीत्यप्यत्र
पाशभृत् पु० पाशं बिभर्त्ति भृ-क्तिप् । १वरुणे २तद्देवताके
शतभिन्नानक्षत्रे न० । ३पाशधारिमाले लि० । “हंसा-
रूढः पाशभृद्वरुणः” इत्यं० ५०अ० ।

पाशसुद्रा स्त्री तन्त्रहारोक्ते सुद्राभेदे “वामसुटेस्तु तर्जन्या
दक्षसुटेस्तु तर्जनीम् । संयोज्याङ्गुलकापाभ्यां तर्जन्यपे-
क्षके क्षिपेत् । एषा पाशाङ्गया सुद्रा विदङ्गिः परिकी-
र्त्तिता” ।

पाशव लि० पशोरिदम् अण् । १पशुसम्बन्धिनि तन्त्रोक्ते २प-
शाचारे च पशूनां समूहः अण् । ३पशुषमूहे न० [शब्दच०
पाशवपालन न० पाशवं पशुसंघं पालयति पालि-ल्यु । चासे
पाशवासन न० “पाशवासनमावक्ष्ये कृत्वा पशुपतिर्भवेत् ।
पृष्ठे हस्तद्वयं बद्धा कर्पराग्रे स्त्रमस्तकम्” इति राजा० उक्ते
आसनभेदे ।